

Jaroslav Rydlo – 60 let

Narozen: 3. června 1950 v Praze. Vzdělání: PřF UK Praha 1973; RNDr. 1974.

Zaměstnání: 1976 1 měsíc Krajské středisko Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody (KS SÚPPOP) Východočeského kraje Pardubice; rok základní vojenská služba a od r. 1977 do roku 1981 opět KS SÚPPOP Pardubice; 1981 KS SÚPPOP Středočeského kraje v Praze; 1982 Muzeum Roztoky; 1983 Správa CHKO Kokořínsko; od roku 1984 až dosud Krajské muzeum Roztoky.

Nebývá zvykem psát jubilejní články do členského časopisu České botanické společnosti o osobnostech, které nejsou a nebyly členy Společnosti. Ale Jaroslav Rydlo je natolik originální osobností, že si tento článek zaslouží. Na řadu lidí může působit jako podivín, ale především je dobrý botanik. Je to originál. Se vším všudy. Jeho originalita se projevuje v řadě aspektů. První by se dal zmínit jeho vzhled. I v době, kdy během studia na PřF UK navštěvoval vojenskou katedru, nesnížil se k tomu, aby odložil provokativní dlouhé vlasy. Dovedl je upravit tak, že ani buzerující důstojníci nic nepoznali. A že má při závěrečných zkouškách paruku s krátkými vlasy nepoznal ani vedoucí katedry botaniky, který si veřejně pochvaloval, že si konečně Rydlo dal říci.... O své blamáži se přesvědčil již odpoledne, když Jardu potkal na chodbě... a nesl to velmi těžce. Ke vzhledu Jardy Rydla patří zcela nepochybně i jeho oblíbené žlutohnědé plátěné tenisky, které se nosily hluboko v šedesátých letech (tehdy za 29 Kčs – nekup to!), ale poněvadž Jaroslav kdysi dávno vykoupil někde v bazaru kompletně jejich zásoby (? snad to bylo 65 párů – podle jeho vlastního vyjádření naplnil jimi doma celou skříň), nosí je, asi jako jediný člověk v této zemi, stále.

K originalitě patří i značná nemluvnost. Ale občas mluvit dovede. Stejně tak se vyhýbá i některým technickým vynálezům, např. počítači. Ale na druhé straně život ho donutí občas udělat ústupek. Používá GPS; mobil, který léta odmítal používat, už nyní taky vlastní (narozdíl od jiných asi neví, že je to vlastně také počítač).

Ale Jaroslav je především velmi dobrý botanik. Málokdo zná Polabí tak jako on. Zcela jistě ho formovala možnost jezdit na chatu v Osečku, odkud jsou i jeho první floristické příspěvky publikované v době studií na VŠ. Ty ale málem stály na začátku 70. let minulého století existenci Zpráv Československé botanické společnosti jako publikačního média; Jaroslav zcela přesně do mapek zakreslil orientační body, jakými byly vysílačka, rušička... Naštěstí si toho jeden z redaktorů v rukopisu připraveném do tisku všiml a z mapky a článku byly v té době nepublikovatelné údaje odstraněny. Diplomovou práci ale nedělal v Polabí, v té době

běžel na geobotanickém oddělení komplexní projekt na Oblíku v Českém středohoří. Ten, kdo nechce brát do ruky jeho diplomovou práci, aby se přesvědčil o rozsahu toho, co Jarda udělal, může vzít do ruky anglicky psanou knihu Jiřiny Slavíkové a kolektivu, kde je Jardova práce v kratší podobě shrnuta. Další kapitolou Jardova života byla práce ve státní ochraně přírody. Pracoval na středisku pro východní Čechy v Pardubicích. Jako obvykle pilně. Dokonce tak moc, že po roce práce byl od normální práce odstaven, aby nekazil nevykonnost střediska. Na starost dostal označování rezervací cedulemi. To samozřejmě čínorodého Jardu otrávil tak silně, že na středisku dlouho nevydržel. Na krátkou dobu přešel pak do Krajského muzea v Roztokách u Prahy, opět do ochrany přírody a znovu do Roztok, kde pracuje dosud. Nicméně je nepochybné, že práce v ochraně přírody Jardu nesmírně ovlivnila. Získal k této instituci celoživotní vztah, který lze ale jen těžko nazvat vřelý. Ale zájem o státní ochranu přírody stále má (viz dále). Jak již bylo uvedeno výše, Jarda Rydlo je zcela nepochybně naším nejlepším znalcem Polabí. A také jedním z nejlepších znalců vodních rostlin. Publikoval celou řadu článků o vodních rostlinách českých řek (a také rybníků), o některých i z opakovaných sledování. Jde o velmi přesnou metodiku lokalizace výskytu podle kilometráže. Výsledkem je jeden z nejlepších datových souborů, který je sbírán tak, že jde i v budoucnosti zopakovat. A zvlášť vřelý je vztah Jarde Rydla k lužním lesům a všem jejich obyvatelům. Včetně komárů, které Jarda jen odhání, ale nezabíjí. Ale jen tak mohl objevit jeden z autogamických kruštíků, který také v roce 1978 popsal (*Epipactis albensis*). Výskyt tohoto pozdně kvetoucího druhu skrytého v kopřivách lužních lesů nemohl v té době nikdo předpokládat a jeho objev zcela nezbytně čekal na někoho, kdo se do kopřiv s hejny komárů ponoří...

Originalita se projevuje i v ediční činnosti. Jak v Pardubicích, tak i v Roztokách aktivně vyplnil či založil časopis (Práce a Studie v Pardubicích; Muzeum a Současnost, řada přírodovědná, v Roztokách). Zejména druhý z časopisů (mezi botaniky zvaný *Rydliá*) vždy dokázal naplnit jak svými články, tak články řady dalších lidí, i těch, kteří moc nepublikují. Přes svou nemluvnost dokáže vždy autory přemluvit, takže na konci roku patří číslu časopisu vyjde. Kromě řady svých vlastních, často velmi originálních pozorování, je Jardovým dítkem i originální seriál o pozoruhodných jevech v přírodních rezervacích. Na tomto seriálu je vidět, že práce v ochraně přírody na Jardovi zanechala výrazné stopy.

Práce v muzeu zcela nepochybně Jardovi vyhovuje. V posledních třiceti letech je jasnou jedničkou v počtu sebraných a zpracovaných herbariových položek. I přes více než 200 let trvající floristický výzkum tvoří podíl jeho sběrů na všech sběrech v českých veřejných herbariích u některých skupin vodních rostlin až 30 %. V posledních desetiletích sbírá přibližně tolik herbariových dokladů vodních rostlin, jako všichni ostatní floristé dohromady. S velkou pravděpodobností se tak stal jedním z nejproduktivnějších sběratelů v historii české floristiky. A i díky Jardově práci (nejen sběratelské, ale i nákupy) se z málo významného herbaře roztockého muzea stal velký herbář, který je nemožné opominout při jakémkoliv poctivě botanické práci. Podle jím pravidelně zveřejňovaných údajů vzrostl počet položek Krajského muzea ze 40 000 v roce 1986 na 123 349 položek na konci roku 2008, došlo tedy k více než ztrojnásobení.

K charakteristice Jarde Rydla patří zcela nepochybně i to, že je velmi dobrý kamarád a zcela nezištně předává svá data jiným. Kdokoliv potřebuje pro experimentální práci nějakou rostlinu a Jardu zná, tak ví, že se může na něho obrátit s žádostí o sdělení recentní lokality nebo lokalit. A Jarda tam často přímo člověka doprovodí. Já sám znám Jardu od doby studií a vím, jak ochotně se mnou jezdil na Králický Sněžník pomoci při mé diplomové práci. A jak mi pomáhal dojít těch 16 km na vlak, když jsem si vlastní nešikovností rozsekl nohu... Být tam sám, tak nevím, zda bych došel...

A nakonec ještě jeden originální rys Jarde: není členem Botanické společnosti. Patří to k jím důsledně dodržovaným zásadám (kterých je hodně). Ale myslím, že z dlouhodobého hlediska má nejlepší docházku na přednášky Společnosti v Praze i na řadu dalších akcí. Včetně spolupráce při organizaci floristických kurzů (Mělník 1993, Nymburk 2002). Výsledky z kursu v Nymburce edičně zpracoval [Muzeum a Současnost, ser. natur., 18 (2003): 3–105]. Na nečlena Společnosti velmi podivuhodný výkon i vztah...

Před lety jsem v blahopřání jednomu staršímu kolegovi k šedesátinám napsal, že mi šedesátinci připadají stále mladší. Asi je to i tím, že se sám k této metě přibližuji. Ale v osobě Jarde Rydla zcela nepochybně

nejde použít ono oslovení Velebný kmete, které je citováno z oslavy Vrchlického padesátin. Jarďa velebný zcela nepochybně není, stejně jako není kmetem. A přát mu zachování jeho originality je zbytečné, spíše bych mu přál, aby ji rozhodně nezvyšoval. A pro okolí by bylo příjemné, kdyby ji v některých případech spíše omezil (aby mu šly například posílat maily). Tak nezbyvá než závěrem popřát Jarďovi, ať ještě dlouho užívá pro ostatní nepochopitelného blaha setkání s hejný komářů, pobytu na horách v teniskách atd. To ostatní si, jak Jarďu znám, dopřeje sám.

Závěrem se ještě Jarďovi omlouvám, že jsem překročil jím daný zákaz psaní jakýchkoliv oslavných článků vztahujících se k jeho osobě. Myslím, že jsem tento článek moc oslavně nepojal a jeho originální osobnost si článek k výročí zaslouží. Kdo jiný než vrstevníci by měli takové články psát? Doufám jen, že na mne za tento neoslavný článek trvale nezanevře.

František K r a h u l e c

Prof. Dr. hab. Krzysztof Rostański osmdesátníkem

V letošním roce si připomínáme význačné životní jubileum profesora Rostaňského, „krůla wiesiołków“ (krále pupalek).

S profesorem Rostaňským se znám osobně od roku 1973, kdy jsme se poprvé sešli v Botanickém ústavu Československé akademie věd v Průhonících. Od té doby s ním spolupracuji ve výzkumu pupalek, do jejichž taxonomie mě uvedl nejen při studiu v herbářích, ale také na společných terénních exkurzích, např. v letech 1973, 1988, 1989, 1992 a 1993. Naše spolupráce pokračovala potom i v dalších letech. K počtě jubilaranta byla popsána *Oenothera rostanskii* (Jehlík 1985).

Krzysztof Rostański je jedním z nejlepších znalců pupalek (*Oenothera* L.) ve světě. Blíže se o něm dočteme ve sborníku ke 45. výročí jeho vědecké práce (Wika & Tokarska-Guzik 2000, tamtéž je i autorova podrobná bibliografie). Metodiku výzkumu rodu *Oenothera* obohatil významně i teoreticky (dendrytová metoda, práce z let 1965 a 1968). Zpracováním rodu *Oenothera* se zúčastnil např. na Exkursionsflora von Deutschland, Kritischer Band, ed. 9 a skandinávské Flora Nordica. Významně se podílel také na poznání pupalek bývalého Československa (společně s autorem této vzpomínky). Zpracoval také některé rody do díla Flora Polska (1963, 1967, 1971, 1992): *Echium*, *Cynoglossum*, *Omphalodes*, *Solidago*, *Callistephus*, *Aster*, *Bellidiastrum*, *Linum*, *Galatella*, *Echinops*, *Valerianaceae*, *Euphorbiales*. Kromě toho se věnoval také regionální floristice, synantropní botanice, fytoecologii, ochraně přírody, sbírání a také vydávání herbářových exsikátů a popularizaci botaniky. Velmi významná byla také jeho práce organizační a vědecko-pedagogická, v níž mu často patřilo vedoucí postavení.

Poznal jsem Krzysztofa Rostaňského jako výborného taxonoma, moudrého, laskavého a veselého člověka, věčného optimistu. Ani ve svém kmetském věku neskládá ruce v klín. V posledních letech publikoval dvě významné knižní monografie pupalek (Rostański et al. 2004, 2010). Jeho vědecké, pedagogické a organizační aktivity byly velmi mnohostranné. K tomu přispívá také výborné rodinné zázemí. Často mu asistuje jeho paní Wanda Rostaňska, nebo i synové, z nichž Adam pokračuje v rodinné botanické tradici.

Na závěr přejí přáteli Krzysťofovi, aby ho do dalších let provázelo svým jasmem stále zářivé Slunce, které tolik připomíná rozevřené květy pupalek.

Jehlík V. (1985): *Oenothera rostanskii* sp. nova from Czechoslovakia. – *Folia Geobot. Phytotax.* 20: 439–440.

Rostański K., Dzhus M., Gudžinskas Z., Rostański A., Shevera M., Šulcs V. & Tokhtar V. (2004): The genus *Oenothera* L. in Eastern Europe. – W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.

- Rostański K., Rostański A., Gerold-Śmietańska I. & Wąsowicz P. (2010): Evening-Primroses (*Oenothera*) occurring in Europe. – W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.
- Wika S. & Tokarska-Guzik B. [eds] (2000): Tom jubileuszowy dedykowany Profesorowi Krzysztofowi Rostańskiemu z okazji 45-lecia pracy naukowej. – *Acta Biol. Siles.* 35/2: 1–286.

Vladimír J e h l í k